

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PILOTNÍ ROZŠIŘOVÁNÍ PROGRAMU HOUSING FIRST

SOUHRNNÉ VYHODNOCENÍ DOSAVADNÍCH
ZJIŠTĚNÍ K REALIZACI VÝZVY Č. 108 OPZ –
PODPORA PROGRAMU HOUSING FIRST
(BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM)

Vypracovalo:

Oddělení evaluací (802)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

Kontaktní osoba:

Mgr. Zuzana Černá

zuzana.cerna1@mpsv.cz

listopad 2023

ÚVOD

V této zprávě shrnujeme hlavní výsledky z realizované výzvy č. 108 Operačního programu Zaměstnanost, která se zaměřovala na pilotní rozšiřování přístupu Housing First.

- V první části naleznete základní informace o výzvě č. 108 OPZ a realizovaných šetření s cílem vyhodnotit přístup Housing First str. 2
- Další část konkrétněji představuje přístup Housing First str. 5
- V části „shrnutí nejdůležitějších výsledků u zabydlených domácností“ naleznete nejdůležitější zjištění z provedeného dotazníkového a kvalitativního šetření u zabydlených osob.
Výsledky byly zařazeny do tematických oblastí:
  - udržení si bydlení str. 7
  - zlepšení bytových podmínek str. 8
  - zlepšení psychického stavu a životní spokojenosti str. 9
  - sociální integrace str. 9
  - finanční situace a zaměstnanost str. 10
- Následující část se věnuje tématu cílových skupin sociálního bydlení str. 11
- Další část se zaměřuje na shrnutí zjištění z vyhodnocení věrnosti základním principům Housing First str. 16
- Uvádíme shrnutí zkušeností a reflexe realizátorů programu Housing First z případových studií a fokusní skupiny str. 18
- Výzva č. 108 OPZ s sebou přinesla téma podpory realizátorů při zavádění sociálního bydlení, proto v této části shrnujeme hlavní aktéry poskytované podpory a uvádíme šetření, která byla realizována za účelem vyhodnocení poskytované podpory str. 21
- V závěru studie jsou stanoveny náměty pro diskuzi o dalším směřování v oblasti sociálního bydlení str. 24
- Zdroje str. 26

ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZVĚ PODPORUJÍCÍ PILOTNÍ ROZŠÍŘENÍ HOUSING FIRST

Označení výzvy:	03_19_108 OPZ
Název výzvy:	Podpora programu Housing First (Bydlení především)
Období realizace projektů:	07/2019-09/2022
Počet projektů:	13
Průměrná délka projektů:	31 měsíců
Počet zabydlených domácností:	280
Alokace:	150 mil. Kč
Poskytnutá dotace (vyčerpání alokace):	100 mil. Kč (67 %)
Kraje, kde se projekty realizovaly:	Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Olomoucký, Vysočina, Jihomoravský, Zlínský, Moravskoslezský

Výzva č. 108 OPZ podporovala zabydlování osob a rodin v bytové nouzi přístupem Housing First. Výzva byla nastavena na podporu nejohroženějších skupin obyvatel – trpících duševním onemocněním, závislostí na návykových látkách, osoby s nedávnou zkušeností s domácím násilím, osoby žijící bez střechy nebo osoby diskriminované na trhu s bydlením (např. Romové) apod.

V projektech byli zabydlováni jednotlivci, rodiny s dětmi nebo více dospělých osob v jedné domácnosti. Domácnosti byly vybírány podle potřeby intenzivní podpory prostřednictvím sociální práce.¹

Projekty umožnily zabydlet domácnosti do standardního bydlení většinou mimo sociálně vyloučené lokality. Nájemné bylo hrazeno z prostředků zabydlených osob (nebylo hrazeno z prostředků projektů financovaných z OPZ).

Realizaci výzvy podporoval systémový projekt Podpora sociálního bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), díky němuž vznikla řada materiálů podporujících realizaci projektů sociálního bydlení. Dále zde působil projekt Platformy pro sociální bydlení financovaný z Operačního programu zaměstnanost (OPZ), který se zaměřoval na podporu úspěšného šíření přístupu Housing First.

Housing First (do češtiny překládáno jako „bydlení především“) je jedním z přístupů sociálního bydlení. Program Housing First usiluje o eliminaci bezdomovectví, čehož by se mělo dosahovat prostřednictvím „okamžitého“ zabydlení lidí v bytové nouzi do standardního bydlení (bez předchozí přípravy) a intenzivní sociální práce, která podporuje domácnosti v udržení bydlení. Tím se odlišuje od přístupu dostupného bydlení, který je založený na principu, že do standardního bydlení (byt s nájemní smlouvou) se dostane domácnost až po úspěšném průchodu přechodným ubytováním a/nebo tréninkovým bydlením, jež je podmíněn splněním určitých podmínek.

¹ V této studii budeme používat obecně označení „sociální pracovník“ pro pracovníka, který poskytoval podporu zabydlené domácnosti. V rámci dat, která se sbírala, nebylo ověřováno, zda se jedná o sociálního pracovníka dle Zákona o sociálních službách.

CÍLE ZPRÁVY A ÚVOD DO EVALUACE VÝZVY

Cílem zprávy je shrnout výsledky z provedených šetření zaměřených na realizaci výzvy č. 108 OPZ, která umožnila pilotní rozšiřování přístupu Housing First. Dalším cílem zprávy je ohlédnouti za výzvou a zamýšlení nad dalším směřováním v oblasti sociálního bydlení. Výsledky, které se podařilo získat v rámci evaluace výzvy č. 108 Podpora programu Housing First z OPZ, tak mohou přispět k dalším výzkumům, které se věnují oblasti sociálního bydlení.

Výstupy k evaluaci výzvy č. 108 OPZ zpracovávalo Oddělení evaluací MPSV, další šetření probíhala v rámci projektu Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice, který realizovala Platforma pro sociální bydlení. Na další stránce naleznete seznam vzniklých studií² spolu s odkazy na jejich stažení.

Program Housing First je založen na tzv. důkazech (Evidence-Based Practice), to zjednodušeně znamená, že čerpá z výzkumných šetření a vyhodnocuje dopady tohoto přístupu na cílové skupiny. V *Evropské příručce Bydlení především* (Pleace, 2017: 76-77) je doporučováno zaměřovat se v evaluaci na tři hlavní oblasti:

- **evaluace efektivity** – čeho programy Housing First dosahují
- **evaluace procesu** – jak služba funguje
- **věrnost základním principům programu**

Vyhodnocení výzvy č. 108 OPZ bylo ze strany MPSV zaměřeno především na evaluaci efektivity, tedy toho, jakých výsledků programy Housing First dosahovaly.

Výzvu č. 108 OPZ lze považovat za relativně unikátní v rámci Operačního programu Zaměstnanost, jelikož byla zaměřena na podporu specifického přístupu v řešení bytové nouze. Zaměření výzvy na konkrétní přístup k řešení bytové nouze nám umožnilo nastavit evaluaci výzvy tak, abychom mohli sledovat a mapovat dopady sociálního bydlení přímo na cílovou skupinu³. Ve spolupráci s realizátory ve výzvě jsme prováděli dotazníkové šetření u zabydlených domácností. Dále jsme zadávali veřejnou zakázku, v rámci které bylo provedeno 30 rozhovorů se zabydlenými osobami s cílem ověřit přínosy projektů u zabydlených osob a rodin prostřednictvím kvalitativního šetření.

Vyhodnocení věrnosti základním principům programu Housing First bylo zpracováno Platformou pro sociální bydlení.

Sledování věrnosti principům programu Housing First je důležité právě pro to, aby bylo možné očekávat obdobné výsledky jako u původního projektu.

Procesní stránku realizace jsme částečně zachytili v případových studiích a fokusní skupině s realizátory programů Housing First.

Pokud bychom chtěli konkrétní a ucelenou procesní evaluaci bylo by zřejmě nevhodnější ji sledovat na úrovni jednotlivých projektů, zde je prostor pro sebeevaluaci projektů.

---

² Vzhledem ke snaze o přehlednost a stručnost předávaných informací v této shrnující zprávě neuvádíme konkrétní použité metody v jednotlivých studiích. Všechny dostupné informace k metodologii šetření jsou uvedené v jednotlivých dokumentech.

³ U výzev, které jsou zaměřené obecně a podporují širší okruh aktivit, je vyhodnocování dopadů u cílové skupiny omezené až nerealizovatelné.

Tabulka č. 1 Přehled zpracovaných studií vážících se k vyhodnocení výzvy č. 108 OPZ

Název studie, autor a rok	Ke stažení	
Housing First Rok po nastěhování (změny u zabydlených domácností)	MPSV, 2023	ZDE
Housing First Charakteristika zabydlených domácností	MPSV, 2022	ZDE
Ověření přínosů projektů Housing First pro zabydlené osoby – kvalitativní šetření	MPSV (zadavatel), MindBridge Consulting a.s. (zpracovatel), 2022	ZDE
Jihlava: Testování konceptu Housing First (případová studie) Romodrom: Housing First v Moravskoslezském kraji (případová studie)	MPSV, 2022	ZDE ZDE
Závěrečná zpráva o hodnocení věrnosti původnímu modelu HF	Platforma pro sociální bydlení, 2022 ⁴	ZDE
Závěrečná evaluační zpráva projektu Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice	Platforma pro sociální bydlení, 2022	ZDE
Analýza podmínek a faktorů rozvoje a udržitelnosti programů HF⁵	Platforma pro sociální bydlení, 2022	ZDE

⁴ Pro stažení výstupů Platformy pro sociální bydlení, které vznikly v rámci projektu Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice je nutné se registrovat na stránkách esfcr.cz.

⁵ Studie se zamýšlí nad nastavením udržitelnosti programů Housing First v českém kontextu, čerpá ze současného legislativního nastavení sociální práce. Navrhuje zřejmě na základě zkušeností s realizací programů Housing First alternativní poskytování asistence v bydlení mimo systém sociálních služeb. Vzhledem k tomu, že se jedná o studii, která nečerpala z dat (kvantitativních ani kvalitativních), není s tímto výstupem dále pracováno.

O PŘÍSTUPU HOUSING FIRST

Housing First představuje specifický přístup k řešení situace lidí bez domova, který se nezaměřuje pouze na poskytnutí bydlení, ale stanovuje i základní principy a postupy, jak řešit životní situaci lidí bez domova tak, aby docházelo k jejich zotavení a zlepšování jejich životní situace. Podle Deborah Padgett a kol. (2016) se jedná o přístup, který s sebou přinesl vlnu optimismu pro řešení situace osob bez domova. Housing First se vyznačuje tím, že základ je bydlení (First) a pak následuje podpora (Second), která má vést k udržení bydlení, zlepšování fyzického a psychického stavu. Z těchto důvodů se evaluace přístupu nezakládá pouze na vyhodnocování bytové situace, ale i dalších aspektů života jednotlivců jako je spokojenost se životem, zdravotní stav, rodinné vztahy, sociální integrace aj.

V evropském prostředí (přístup vzniknul v Americe) bylo stanoveno 8 klíčových principů poskytování podpory a bydlení v programu Housing First. Vývoj těchto principů byl konzultován se Samem Tsemberisem, který vyvíjel program Housing First (Pleace, 2017, 19-20).

1. bydlení je lidské právo	5. Harm Reduction
2. možnost volby a kontroly ze strany uživatele	6. aktivní zapojení bez donucení
3. oddělení bydlení a podpory	7. individuální plánování
4. zaměření na zotavení	8. flexibilní podpora na tak dlouho, jak je potřeba

V rámci výzvy č. 108 OPZ došlo k mírnému přizpůsobení principů českému kontextu. Jelikož program Housing First představuje úspěšný model řešení situace osob bez domova, který byl výzkumně podložen, je pro poskytování bydlení a podpory důležité dodržování určitých principů pro to, abychom mohli očekávat pozitivní dopady projektů Housing First a zlepšování situace osob bez domova.

PRINCIPY PŘÍSTUPU HOUSING FIRST VE VÝZVĚ Č. 108 OPZ

Projekty ve výzvě č. 108 OPZ *Podpora programu Housing First (Bydlení především)* by měly naplňovat 8 základních principů, které byly v rámci výzvy převedeny do konkrétních, závazných a doporučujících kritérií.⁶

1. Rychlý přístup ke standardnímu bydlení bez přípravy

Housing First uživatelům poskytuje podporu ve standardních bytech dle jejich potřeb a preferencí, ne na základě úspěšnosti při přípravě na samostatné bydlení nebo dle zásluh.

2. Možnost volby a kontroly pro uživatele služeb

Housing First nabízí uživateli podporu, která vychází z jeho potřeb a není povinná a nucená (s výjimkou vstupní podmínky pravidelného kontaktu).

---

⁶ Zkrácené. Podrobnější informace k principům přístupu Housing First ve výzvě zde: [Principy a vodítka pro aplikaci Housing First](#)

3. Oddělení bydlení a podpory

Bydlení uživatelů programu Housing First není podmíněno plněním plánu podpory. Spolupráci se službou může účastník v průběhu programu ukončit, a pokud bude plnit povinnosti vyplývající z nájemní smlouvy, neohrozí to stabilitu a udržitelnost jeho bydlení.

4. Zaměření na zotavení (vč. komunitní integrace a desegregace)

Housing First se orientuje na celkovou kvalitu života (well-being) uživatele programu. To zahrnuje jeho fyzické i duševní zdraví, vztahy s partnerem, rodinou či přáteli, zapojení do komunity a společenského dění. Bydlení je poskytováno rozptýleně, v oblastech s dostupnou základní infrastrukturou.

5. Harm reduction

Housing First uplatňuje přístup harm reduction (snižování rizik), který vychází z toho, že způsob podpory pro lidi s problematickým užíváním návykových látek staví na různých úrovních změny nebo ukončení užívání. Cílem není nutně eliminace veškeré konzumace návykových látek včetně alkoholu, ale zredukování újmy, kterou užívání těchto látek způsobuje a poskytnutí další pomoci uživateli formou podpory v omezení a udržení konzumace návykových látek pod kontrolou.

6. Robustní podpora a aktivní zapojení bez donucení

Housing First poskytuje síť podpory dle individuálních potřeb. Sociální práce musí primárně plnit podpůrnou a konzultační úlohu, nikoli sloužit ke kontrole nájemníků. Snahou je, aby se uživatel služby dobrovolně a aktivně zapojil do procesu na cestě k zotavení. Lidem využívajícím Housing First nesmí být nikdy vyhrožováno sankcemi za to, že se chovali či nechovali určitým způsobem.

7. Flexibilní podpora tak dlouho jak je potřeba

Program počítá s tím, že potřeby uživatelů se vyvíjejí v čase. Služby jsou proto poskytovány dle preferencí uživatelů a v jimi preferovaných časech. Délka trvání spolupráce, aktivity podpory a její intenzita bude adekvátně reagovat na individuální potřeby uživatele.

8. Housing First je určeno pro ty nejohroženější, přednostně pro ty s potřebou komplexní podpory

Komplexní podpora programu Housing First je určena pro účastníky, kteří z jiných programů a služeb vypadávali a čelí vícero bariérám.

SHRNUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH VÝSLEDKŮ U ZABYDLENÝCH DOMÁCNOSTÍ

V *Evropské příručce Bydlení především* (Pleace, 2017, 78) je doporučováno sledovat následující oblasti u klientů, kteří využívají program Housing First:

- udržení si bydlení
- zlepšení zdravotního stavu a životní spokojenosti
- zlepšení sociální integrace

V evaluaci prováděné MPSV bylo nad rámec výše uvedeného důležité zachytit také změnu podmínek a spokojenost v novém bydlení.

V následujících částech shrnujeme hlavní zjištění z proběhlých šetření. U každé části je uveden odkaz na zdroj, kde lze nalézt podrobnější informace k uváděným zjištěním, metodologii apod. Ve shrnutí uvádíme podíly respondentů, kteří hodnotili, že se jejich situace v dané oblasti zlepšila – např. u 89 % respondentů se zvýšila spokojenost s bydlením, což znamená že zbývajících 11 % respondentů uvedlo, že se jejich situace nezměnila, nebo se zhoršila. Tyto podrobnější informace lze nalézt ve zprávě (odkazy jsou uvedeny u každé oblasti).

Z provedených šetření bylo zjištěno, že poskytnuté bydlení v projektech Housing First ve výzvě č. 108 OPZ bylo kvalitnější než předchozí ubytování/bydlení. Dále ze zjištěných dat vychází, že se u zabydlených osob zlepšoval psychický stav a motivace pro zlepšování životní situace. To lze považovat za základní předpoklady pro to, aby se životní situace domácností začala stabilizovat a následně se mohla i zlepšovat (např. mohlo by docházet ke zlepšování podmínek pro rozvoj a vzdělávání dětí, které zažily bytovou nouzi).

UDRŽENÍ SI BYDLENÍ

85 % domácností bydlelo v bytě poskytnutém v projektu alespoň 1 rok.

- Z 15 % domácností, které bydlely kratší dobu než 1 rok, bylo polovině ukončeno bydlení z důvodu neplnění podmínek nájemní smlouvy (například z důvodu dluhu na nájemném nebo porušování domovního řádu).
- Zbylá část domácností se odstěhovala z bytu z vlastních důvodů – přestěhování do jiného města nebo nepřipravenost na samostatné bydlení. V některých případech došlo k tomu, že osoba zemřela.

Zdroj: Housing First Rok po nastěhování, str. 16-19

ZLEPŠENÍ BYTOVÝCH PODMÍNEK A SPOKOJENOSTI S BYDLENÍM

Po zabydlení domácností došlo ke zlepšení jejich bytových podmínek. Zabydlení mělo zásadní dopad na zlepšení prostoru pro rozvoj dětí (u předškolních dětí prostor pro hraní, u dětí školního věku prostor pro přípravu do školy).

Zlepšení bytových podmínek se potvrdilo také v provedených kvalitativních rozhovorech (Mindbridge, 2022), ze kterých vyplynulo, že poskytnutý byt v projektu znamenal pro zabydlené domácnosti výrazné zlepšení životních podmínek. Zabydlené osoby vyzdvihovaly zejména přínos v podobě klidu a soukromí, většího prostoru (hlavně pro děti) a výrazně hygieničtějších a kvalitnějších podmínek bydlení.

U 89 % zabydlených se zvýšila spokojenost s bydlením.

- větší prostor pro bydlení – z 26 m² na 50 m²
- více soukromí – zlepšení u 65 % domácností
- méně nepříjemného hluku z okolí – situace se zlepšila u 42 %
- větší pocit bezpečí – zlepšení u 38 %
- dostatek škol/školek – zlepšení u 32 %
- dostatek parků a sportovišť – zlepšení u 30 %
- dostatek obchodů – zlepšení u 27 %
- větší spokojenost se sousedstvím – vzrostla u 65 %

U 74 % domácností s dětmi došlo ke zkvalitnění prostoru pro děti.

- ukazuje se výrazný nárůst podílu dětí, které po zabydlení získaly vlastní pokoj, který mají pro sebe nebo ho sdílí se sourozencem/sourozenci (nárůst ze 14 % na 74 %).
- došlo k výraznému snížení podílu dětí, které pro sebe nemají vyčleněný žádný prostor (pokles z 54 % na 5 %)

Zdroj: Housing First Rok po nastěhování, str. 39-42, 67

ZLEPŠENÍ PSYCHICKÉHO STAVU A ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI

V oblasti duševního zdraví (psychické pohody) a životní spokojenosti pozorujeme výrazné posuny ve zlepšování situace po roce od zabydlení. Naopak v hodnocení celkového zdravotního stavu (nejen psychického, ale i fyzického) před zabydlením a rok po zabydlení nebyly zjištěny větší posuny. Špatný nebo velmi špatný zdravotní stav uvedlo 25 % respondentů před nastěhováním a 18 % po roce od nastěhování. Většina tedy hodnotila svůj zdravotní stav jako dobrý nebo neutrálně (ani dobrý ani špatný). Naopak v kvalitativním šetření (30 dotazovaných) se zabydlené osoby více vyjadřovaly o svém zdravotním stavu jako špatném (a to i z důvodu předchozích špatných životních a bytových podmínek). Lze uvažovat, že dotazníkové šetření pro zjišťování a sledování zdravotního stavu u této zkoumané populace nemusí být vhodným nástrojem.

U 65 % zabydlených se zlepšil psychický stav (měřeno dle Kesslerovy škály psychosociální tísně).

- Sociální pracovníci spatřovali pozitivní změnu v podobě psychické pohody u 66 % dotazovaných zabydlených osob (informaci uváděli jednotlivě ke každému respondentovi).
- Zlepšování psychického stavu se potvrdilo také v kvalitativních rozhovorech, ve kterých zabydlené osoby hodnotily po zabydlení svůj psychický stav jako lepší.

U 57 % se zvýšila spokojenost se životem (rok po zabydlení uvedlo 87 % dotázaných, že jsou spokojeni se životem).

Sociální pracovníci hodnotili u většiny zabydlených osob pozitivní změnu v motivaci ke zlepšování své životní situace (u 82 % dotázaných).

Zdroj: Housing First Rok po nastěhování, str. 49-50

SOCIÁLNÍ INTEGRACE

V rámci sociální integrace jsme se zabydlených dotazovali na spokojenost se vztahy s nejbližšími příbuznými. Z výsledků dotazníkového šetření nebylo ověřeno, že by docházelo ke zlepšování vztahů s příbuznými. Podrobnější informace k této části lze nalézt ve studii Housing First 1 rok po nastěhování (str. 62-63).

Dále bylo sledováno, zda má zabydlená osoba někoho, na koho se může spolehnout v případě vážného problému. Podíl respondentů, kteří měli nějakou osobu v rodině, na kterou se mohou spolehnout v případě vážného problému se po roce od zabydlení téměř nezměnil (zůstává kolem 60 %). K výraznější změně nedošlo ani v případě kamarádů a známých. **Změnu po zabydlení však můžeme pozorovat u odpovědi „jiná osoba“ – na nějakou jinou osobu se dle svých slov mohlo 12 měsíců po zabydlení spolehnout 60 % dotázaných. Před nastěhováním to bylo 30 %.** Jinou osobou dle doplňující odpovědi byl v naprosté většině sociální pracovník či jiný člen realizačního týmu projektu z výzvy č. 108 OPZ.

Dále v dotazníkovém šetření byly zabydleným osobám položeny tři otázky zaměřující se na vnímání svého zapojení do společnosti (níže). Výsledky naznačují mírné zlepšování v hodnocení svého zapojení do společnosti, ale objevují se i negativní hodnocení.

- nedostatečný kontakt s dalšími lidmi – zlepšení u 27 %, zhoršení u 17 %
- pocit, že si ho/jí ostatní nevšímají – zlepšení u 28 %, zhoršení u 11 %
- pocit, že nikam nepatří – zlepšení u 29 %, zhoršení u 13 %

FINANČNÍ SITUACE A ZAMĚSTNANOST

Výsledky z šetření ukazují, že u zabydlených domácností docházelo ke zlepšení v oblasti hospodaření s financemi. Zabydlené domácnosti byly dotazovány na počet dní, kdy jsou během měsíce bez peněz. U této otázky došlo po roce od zabydlení k poklesu průměrné doby bez peněz z 6 dnů na 3 dny. K pozitivnímu posunu v hospodaření s finančními prostředky docházelo i z pohledu sociálních pracovníků. Pozitivní změnu pracovníci zaznamenali u 59 % zabydlených domácností.

V oblasti zaměstnanosti jsme po roce od zabydlení zjistili malé posuny. U placené práce respondenta došlo k nárůstu z 23 % na 31 %. Dále jsme se dotazovali i na placenou práci partnera/partnerky respondenta, zde došlo k mírnému nárůstu z 10 % na 17 %

Téma zaměstnanosti bylo zpracováno také v rámci kvalitativních rozhovorů (Mindbridge, 2022) se zabydlenými osobami. Z kvalitativních dat vychází, že zabydlené osoby mají řadu překážek, které jim brání v plné participaci na trhu práce. Jednou z bariér vstupu na trh práce je péče o děti (rodičovská dovolená), dále se jedná o zdravotní problémy (vážná zdravotní omezení, částečná nebo plná invalidita). V některých případech se jednalo i o kombinaci před/důchodového věku spolu se špatným zdravotním stavem. Většina dotazovaných uvedla, že je zadlužena, což je další potenciální překážkou pro získání zaměstnání.

Zdroj: Housing First Rok po nastěhování, str. 57-61

NA JAKOU CÍLOVOU SKUPINU SE ZAMĚŘOVAT?

Otázka zaměření cílové skupiny je klíčová pro to, aby systémově nevypadávali z podpory ti nejvíce ohrožení či potřební obyvatelé. Z tohoto důvodu se bude tato část shrnující studie podrobněji ohlížet za realizací výzvy č. 108 OPZ podporující pilotní rozšiřování přístupu Housing First. Cílem je hlouběji nahlédnout na to, jaké skupiny byly zabydlovány a přinést zamyšlení pro další směřování.⁷

NASTAVENÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Programy za účelem řešení bytové nouze by měly být logicky zaměřeny na lidi, kteří nemají bydlení nebo je jejich bydlení nevyhovující nebo nejisté.

Dle typologie ETHOS⁸ se rozdělují lidé bez domova nebo vyloučení z bydlení do 4 konceptních kategorií:

1. BEZ STŘECHY – žijící venku nebo ve veřejných prostorách, přespávající na noclehárnách
2. BEZ BYTU – žijící v azylových domech, zdravotnických zařízeních, pobytových službách apod.
3. NEJISTÉ BYDLENÍ – žijící v bytě bez právního nároku (bez smlouvy), přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel
4. NEVYHOVUJÍCÍ BYDLENÍ – žijící v prostorách, které nejsou určeny k bydlení, přelidněné bydlení

Tomuto širšímu vymezení osob v bytové nouzi odpovídalo i nastavení cílové skupiny ve výzvě⁹, kterou jsou lidé bez domova a osoby žijící v nevyhovujícím nebo nejistém bydlení.

„Cílovou skupinou jsou domácnosti v bytové nouzi s intenzivní potřebou podpory, přednostně ti nejohroženější s komplexní potřebou podpory. Program Housing First (Bydlení především) je určen jednotlivcům, párům nebo rodinám, které jsou aktuálně v bytové nouzi, a zároveň je zde alespoň jedna dospělá osoba, která potřebuje intenzivní a dlouhodobou podporu.“ [výzva č. 108 OPZ]

Program Housing First, když bychom byli striktní v definici, je primárně zaměřen dle S. Tsemberise (2020) na osoby, které žijí bez střechy, trpí duševním onemocněním a závislostí na návykových látkách. Dále se potýkají vzhledem k životním podmínkám s akutními i chronickými zdravotními obtížemi. Tomu odpovídají i některé specifické metody či postupy pro poskytování podpory klientů v Housing First.

Ve výzvě č. 108 OPZ byla obecně podporována širší skupina osob v bytové nouzi. To lze přikládat tomu, že potřebná skupina lidí a rodin v bytové nouzi je širší než úzce vymezená skupina programem Housing

⁷ Cílem této části není zpochybnit typy zabydlených domácností v projektech nebo snižovat důvěru v to, že se jednalo o osoby či rodiny, které se potýkají s vícečetnými problémy a potřebují proto intenzivní podporu.

⁸ Typologie dostupná ke stažení zde: [ETHOS - Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení](#)

⁹ Informace dostupné zde: [Výzva k předkládání žádostí o podporu 108 OPZ](#) (str. 10).

First. Také brněnský projekt Rapid Re-Housing, který odstartoval realizaci programu Housing First v České republice, zabydloval pouze rodiny s dětmi (Ripka, Černá, Kubala, 2018).

Tento rozdíl ve vymezení cílové skupiny se může projevat v tom, že se projekty nemusí zaměřovat na náročnější cílovou skupinu (za tu lze považovat osoby žijící bez střechy s tzv. duální diagnózou – primární skupina Housing First), ale budou zabydlovat „méně náročné“ cílové skupiny. To nemusí být špatně, jedná se o další skupiny, které také potřebují pomoc, ale pro systémový přístup je důležité to, aby nevypadávali z pomoci ti nejohroženější.

Navazující výzva na podporu sociálního bydlení v Operačním programu Zaměstnanost plus definuje cílovou skupinu ještě v širším rozsahu, což odráží nastavení obecnějšího přístupu ve výzvě. Výzva podporuje zabydlování v rámci Housing Led, což představuje zastřešující přístup, pod který se řadí i přístup Housing First.

Jedná se o „osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené (osoby vyčleněné nebo ohrožené vyčleněním mimo běžný život společnosti, které se do něj v důsledku nepříznivé sociální situace nemohou zapojit)“. Dále jsou definovány jako cílová skupina osoby bez přístřeší nebo osoby žijící v nejistém nebo nevyhovujícím bydlení dle typologie ETHOS. (výzva č. 007 OPZ+)

V textu výzvy pak nalezneme dodatečné informace k popisu cílové skupiny. Může se jednat například „o osoby se zdravotním postižením, romskou menšinu, osoby ohrožené domácím násilím, osoby ohrožené závislostí, oběti trestné činnosti, osoby v a po výkonu trestu, osoby ohrožené předlužeností, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, migranty a azylanty, seniory, osoby opouštějící ústavní výchovu, osoby opouštějící psychiatrická zařízení, osoby ohrožené diskriminací/vystavené diskriminací“.

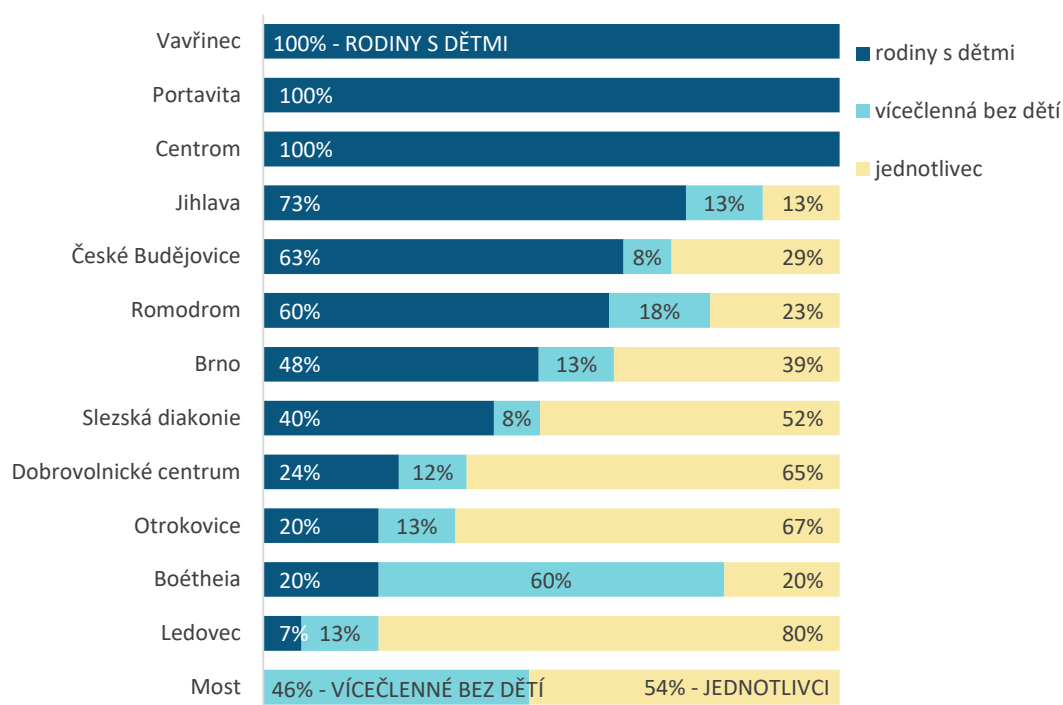
V předchozí výzvě č. 108 OPZ byl specifikován počet bodů, kterých musí osoba dosáhnout, aby mohla být zabydlena. Ve výzvě se bodovala délka a typ bytové nouze, zkušenost s institucionální péčí, problematické užívání návykových látek, dlouhodobé zdravotní problémy, opakované ukončení poskytované sociální služby pro osoby bez domova a naléhavá potřeba terapeutické práce. Oproti předchozí výzvě došlo u navazujících výzev č. 007 a 101 ke snížení nároků na výběr cílové skupiny v přístupu Housing Led, kde již není nastaveno bodové hodnocení situace zabydlovaných osob. Jelikož navazující výzvy umožňují také zabydlovat přístupem Housing First, jsou zde stanoveny konkrétní podmínky pro tento přístup. U přístupu Housing First se zachovalo bodové hodnocení situace osob k zabydlení a došlo k navýšení potřebných bodů.

TYPY ZABYDLOVANÝCH DOMÁCNOSTÍ

Ve výzvě byly nejčastěji zabydlovány rodiny s dětmi – představují 56 % zabydlených domácností. Přibližně třetinu zabydlených domácností tvořili jednotlivci (32 %). Zbývajících 12 % tvořily domácnosti, kde žilo více dospělých osob (např. partnerské páry).

Z dat se ukazuje, že se typ cílové skupiny pro zabydlení odvíjel od konkrétního nastavení projektů. Můžeme vidět, že některé projekty se zaměřovaly pouze na rodiny s dětmi. V některých naopak převažovalo zabydlování jednotlivců. Tohle nastavení může být ze strany organizací logické. Pokud se organizace zaměřuje např. na poskytování podpory rodinám s dětmi (sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi), lze usuzovat, že bude zabydlovat primárně rodiny s dětmi, kde uplatní své předchozí zkušenosti a znalosti o cílové skupině, a zřejmě se nepustí do podpory zcela jiné cílové skupiny. Z tohoto pohledu se jeví jako účelné zapojit do programu Housing First organizace, které poskytují pomoc konkrétním cílovým skupinám, např. lidem bez střechy, trpícím duševním onemocněním nebo opouštějícím ústavní péči.

Graf č. 1 Typy zabydlovaných domácností podle projektů

Zdroj: MPSV, dotazník před nastěhováním, N=276

Téma výběru osob a rodin k zabydlení se projevilo i v rámci fokusní skupiny (kterou zadávalo MPSV po konci realizace všech projektů). Někteří realizátoři uváděli náročnost výběru osob k zabydlení dle nastavení výzvy. Vyhodnocení bytové nouze pro ně bylo jednoduché, ale potýkali se s problémy, jak posoudit potřebu intenzivní podpory u zájemců o bydlení.

„Za mě osobně bylo těžký identifikovat, kdo má být tím konkrétním člověkem pro Housing First. Respektive kritéria tam byly dané, vyjmenované – kdo je osoba v bytové nouzi. To bylo úplně v pohodě. Spíš ta druhá část – potřeba intenzivní sociální podpory. Bylo náročné rozhodnout se, jestli spadá do té kategorie, jestli potřebuje pomoc nebo ne, a potom co s těma, kteří nespádají do Housing First. Člověk jim chce pomoci, protože se nacházejí v nějaké špatné situaci, ale podle dotazníku nesplňují kritéria. To bylo docela přísně stanovené a docela limitující.“

Zdroj: data MPSV, fokusní skupina, 2023

Citace výše mj. poukazuje na to, že osob v bytové nouzi je více a v praxi se tak realizátoři dostávají do situace, kdy nemohou pomoci všem. K tomu se také vážou způsoby výběru osob k zabydlení. Obecně lze rozlišit tři základní přístupy výběru – losování, bodový systém a individuální posuzování. V praxi dochází i ke kombinaci těchto přístupů (vícekolový výběr). Způsob výběru domácností byl z hlediska nastavení výzvy volitelný. Každý přístup má své klady i limity. Téma způsobu výběru domácností k zabydlení nebylo samostatným výzkumným tématem, které by se realizovalo v rámci vyhodnocení výzvy, proto mu zde nebude věnováno více prostoru.

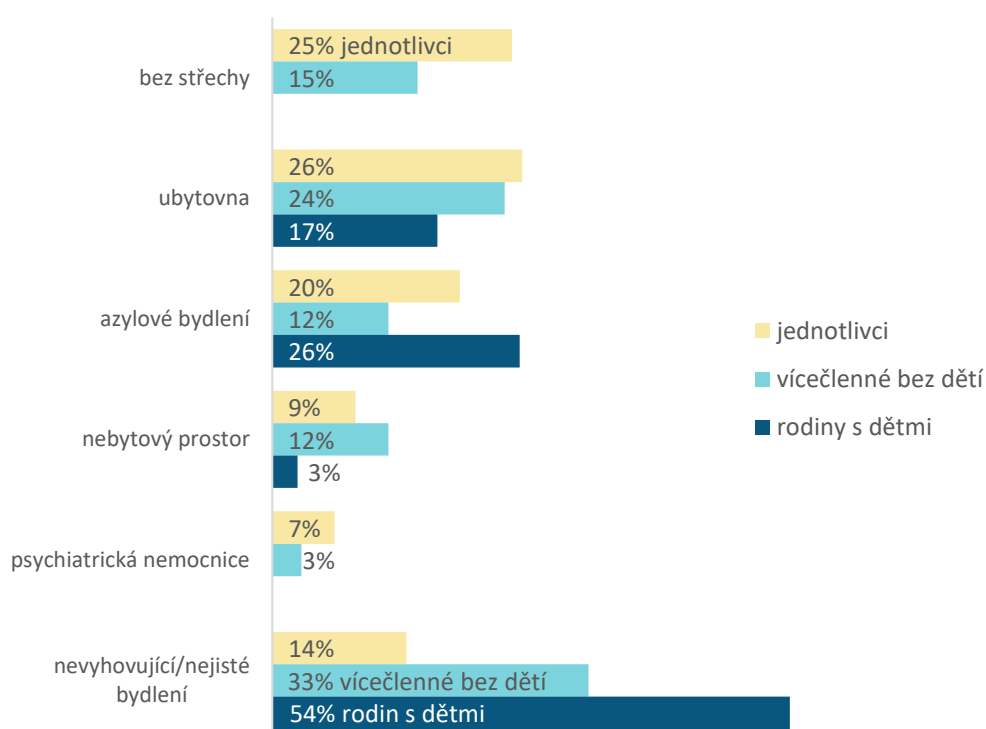
PŘEDCHOZÍ BYDLENÍ PODLE TYPU DOMÁCNOSTÍ

Výzva umožňovala zabydlení domácností v různých typech bytové nouze. Z grafu na následující stránce můžeme sledovat, že předchozí bydlení se liší právě podle typu domácnosti.

Jednotlivci se nejčastěji stěhovali z ubytoven (26 %) nebo žili bez střechy (25 %). Tím se odlišují od rodin s dětmi, žádná rodina nežila před zabydlením bez střechy. Rodiny s dětmi se nejčastěji stěhovaly z nevyhovujícího/nejistého bydlení (54 %), dále z azylového bydlení (26 %).

Pro úplnost uvádíme i předchozí bydlení u vícečlenných domácností bez dětí. Jedná se o menší vzorek domácností (N=33). V tomto typu domácnosti se lidé nejčastěji stěhovali z ubytovny, z nevyhovujícího/nejistého bydlení nebo žili bez střechy.

Graf č. 2 Předchozí bydlení¹⁰ podle typu zabydlené domácnosti

Zdroj: MPSV, dotazník před nastěhováním, N=276

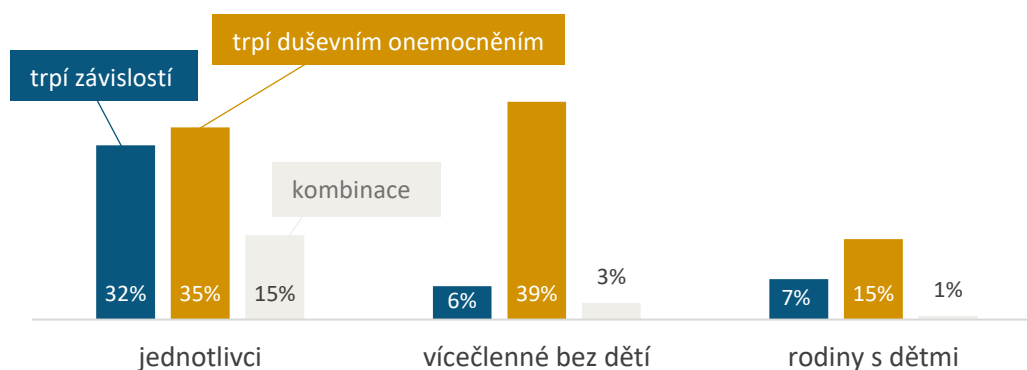
¹⁰ Odpovědi z dotazníku byly kategorizovány s ohledem na typologii bezdomovectví a vyloučení z bydlení.

LIDÉ S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM A ZÁVISLOSTÍ NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH

Jak bylo uvedeno výše, charakteristikou primární cílové skupiny programu Housing First je duševní onemocnění a závislost na návykových látkách vč. alkoholu. V rámci dotazníkového šetření měli sociální pracovníci uvést u každé osoby, se kterou vyplňovali dotazník, zda trpí duševním onemocněním nebo závislostí na návykových látkách.¹¹

V grafu níže je možné sledovat, že lidí s těmito problémy bylo procentuálně nejvíce mezi jednotlivci (zhruba 1/3 trpěla závislostí a 1/3 duševním onemocněním). Dle očekávání se nejméně s těmito problémy potýkaly rodiny s dětmi, což lze vysvětlit například tím, v případě kdy by pečující osoba trpěla vážným duševním onemocněním a zároveň závislostí na návykových látkách, muselo by se zřejmě prostřednictvím orgánů sociálně právní ochrany dětí posuzovat, zda rodič zvládne péči o dítě. V grafu jsou dále prostřednictvím šedých sloupců zobrazeny kombinace charakteristik – osoby trpící závislostí na návykových látkách a zároveň duševním onemocněním.

Graf č. 3 Typy zabydlených domácností podle vybraných charakteristik

Zdroj: MPSV, dotazník před nastěhováním, N=276

Když bychom se vrátili ke striktnějšímu vymezení cílové skupiny Housing First, zjistíme, že lidí s těmito charakteristikami bylo zabydlováno velmi malé procento (viz přehled níže). Může být položeno mnoho otázek, proč tomu tak je. Zřejmě největší roli mohlo hrát zaměření jednotlivých organizací na cílové skupiny. Dalším důležitým aspektem bude zřejmě i způsob výběru domácností k zabydlení.

Lidé žijící bez střechy	
+ trpící závislostí	4 %
+ trpící duševním onemocněním	3 %
+ trpící závislostí i duševním onemocněním	1 %
Lidé žijící bez střechy nebo v nebytových prostorech	
+ trpící závislostí	5 %
+ trpící duševním onemocněním	5 %
+ trpící závislostí i duševním onemocněním	2 %

Zdroj: MPSV, dotazník před nastěhováním, N=276

¹¹ Nebylo vyžadováno potvrzení od lékaře. Jednalo se o hodnocení sociálními pracovníky. Obecně se jedná o charakteristiky, které jsou problematické pro zjišťování (lidé nemusí být v péči lékařů, nemusí si chtít tyto problémy přiznat, nemusí je chtít sdělovat pracovníkům projektu apod.).

VĚRNOST PROGRAMU HOUSING FIRST

Vyhodnocování věrnosti realizace projektů ve výzvě č. 108 OPZ programu Housing First realizovala Platforma pro sociální bydlení.¹² Ověřování věrnosti programu Housing First je důležité pro posouzení, zda v realizaci projektu nedošlo k odklonění od původního modelu. V případě, že by se realizace projektů příliš odkláněla od nastavených principů a metod programu Housing First, nemuselo by docházet k pozitivním dopadům, které byly zjištěny v původním modelu programu Housing First. Vyhodnocování probíhalo prostřednictvím sebehodnotícího dotazníku a následných rozhovorů. Hodnocení využívalo etablovanou zahraniční metodologii, která věrnost hodnotí v pěti tematických doménách. Zde uvádíme velmi krátké shrnutí, podrobnější zjištění a doporučení lze nalézt ve studii.

Vysoká věrnost byla zjištěna v oblastech oddělení bydlení, služeb a filosofie služby. Z šetření vyšlo, že programy poskytují bydlení osobám bez toho, aby na ně kladly velké vstupní podmínky. Realizátoři projektů se však setkávají s tím, že jsou kladeny podmínky ze strany pronajímatelů (obce, soukromí pronajímatelé). Účastníci programu měli možnost výběru, ovlivnění či odmítnutí podpory.

Naopak nízká věrnost vyšla v oblastech proces a struktura zabydlování, šíře služeb nabízených v programu a struktura týmu/lidské zdroje. Konkrétně v oblasti procesu a struktury zabydlování se mj. posuzovala možnost volby bydlení a možnost volby sousedství. Programy tuto volbu většinou neumožňovaly, avšak v některých programech bylo umožněno alespoň odmítnout první nabízený byt. Můžeme předpokládat, že volba bytu je v současné situaci v ČR velmi problematická z důvodu nízkého počtu bytů a zároveň náročnosti získání bytů pro zabydlení náročnější cílové skupiny.

Doporučení ve studii byla zpracována pro všechny posuzované oblasti za účelem směřování k vyšší věrnosti realizace projektů Housing First. Doporučení jsou mířena přímo na realizátory projektů a zaměřují se na specifika práce a poskytování podpory zabydleným lidem v programu Housing First. Z doporučení lze zmínit například téma zřizování krizového fondu, který by v krizových situacích pomohl s uhrazením nájemného, a tím fungoval jako preventivní opatření ztráty bydlení nebo poskytování druhé šanci v bydlení, poskytovat podporu i těm domácnostem, kterým bylo ukončeno bydlení.

Také ve vyhodnocování věrnosti programu Housing First byla otevřena otázka stanovení cílové skupiny k zabydlování. Projekty nezabydlovaly pouze lidi žijící bez střechy, trpící závislostí na návykových látkách nebo trpící duševním onemocněním (tedy primární skupinu programu Housing First), i když některé otázky v sebehodnotícím dotazníku pro realizátory obsahovaly témata zaměřená na primární cílovou skupinu programu (lidé bez střechy, trpící závislostí na návykových látkách nebo duševním onemocněním) – jednalo se např. o požadavky na vstup a možnost setrvat v bydlení – střízlivost/abstinance od alkoholu nebo jiných návykových látek, dodržování medikace, stabilizace psychiatrických symptomů, dále v oblasti psychiatrické péče – zda program zaměstnává psychiatra nebo psychiatrickou sestru).

Posledním doporučením v rámci hodnocení věrnosti je při výběru osob k zabydlení upřednostňovat nejohroženější osoby, které se potýkají s vícečetnými problémy, propadávají nebo jsou vylučovány z podpory. Přístup Housing First vzhledem k jeho finanční náročnosti nemusí být nutný pro všechny osoby, které jsou bez domova. Na to reaguje i nové nastavení navazujících výzev¹³, které umožňuje

---

¹² Do vyhodnocení vstoupilo 11 programů, z toho 9 programů z výzvy č. 108 OPZ, která je předmětem této shrnující zprávy. Vzhledem k významné převaze programů z výzvy č. 108 budeme chápat výsledky jako vztahující se k vyhodnocení výzvy.

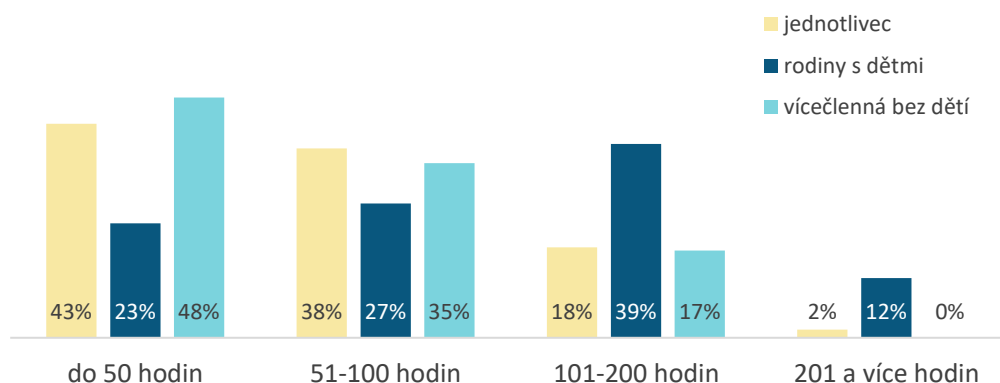
¹³ Informace k vyhlášeným výzvám jsou dostupné zde: [Výzva 007 OPZ+ - www.esfcr.cz](http://www.esfcr.cz), [Výzva 101 OPZ+ - www.esfcr.cz](http://www.esfcr.cz)

podporu v bydlení i jinými přístupy (kromě přístupu Housing First se podporuje přístup Rapid Re-Housing, Critical Time Intervention, Floating Support).

Doporučení obecně vede k užšímu zaměření přístupu Housing First v praxi. Ve studii se dále dočítáme, že přístup Housing First je dle expertů z Velké Británie vhodný pro přibližně 20 % lidí bez domova. Nabízí se proto otázka, zda nespecifikovat nejohroženější skupiny obyvatel v českém kontextu konkrétnějším způsobem – např. podle typologie bezdomovectví ETHOS a uvedením konkrétních charakteristik těchto osob. V praxi nemusí být vždy jednoduché ověřovat propadávání systémem sociálních služeb, jelikož není vedena centrální evidence uživatelů služeb, kde by bylo možné tyto informace dohledávat nebo ověřovat. Dále to může být podnětem k průzkumu mezi realizátory, jak se daří osoby, které propadávají službami, vyhledávat nebo motivovat pro zabydlení v projektu (jaké způsoby realizátoři projektů volí a jaké se osvědčují).

V obecných úvahách o různé náročnosti podpory se uvažovalo např. o tom, že rodiny s dětmi nemusí vždy potřebovat tak intenzivní podporu. Z dat dotazníkového šetření u výzvy č. 108 OPZ vyšla vyšší hodinová podpora u rodin s dětmi oproti jednotlivcům, které lze dle zjištění uvedených v předchozí části pokládat za náročnější skupinu pro zabydlení (vyšší podíl osob trpících duševním onemocněním nebo závislostí na návykových látkách, horší předchozí bydlení). Je možné, že u rodin s dětmi se může objevovat vyšší podpora vzhledem k tomu, že se pracuje s více členy domácnosti. Tyto informace však nebyly v rámci dotazníků zjišťovány. Pro hlubší pochopení potřeby podpory u jednotlivých cílových skupin by bylo vhodné zjistit podrobnější informace nebo provést analýzu zaměřenou na tuto problematiku (zaměření a intenzita poskytované podpory podle cílových skupin).

Graf č. 4 Počet hodin přímé práce (kategorie) dle typu domácnosti

Zdroj: MPSV, dotazník po 1 roce od nastěhování, N=185

ZKUŠENOSTI Z REALIZACE HOUSING FIRST

Zkušenosti s realizací projektů Housing First zpracovává především systémový projekt MPSV Podpora sociálního bydlení. Diskutovaná témata byla zpracována do podoby webinářů¹⁴, Zpravodaje sociálního bydlení¹⁵ nebo nově vzniklého magazínu Mít domov¹⁶.

Oddělení evaluací MPSV za účelem sdílení zkušeností s realizací projektů Housing First zpracovalo dvě případové studie – *Jihlava: Testování konceptu Housing First* a *Romodrom: Housing First v Moravskoslezském kraji*. Za účelem reflexe realizace projektu Housing First realizovalo oddělení evaluací¹⁷ také jednu fokusní skupinu s realizátory projektů.

SHRNUTÍ ZJIŠTĚNÍ Z PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ A Z FOKUSNÍ SKUPINY

Případová studie Jihlavy vychází ze zkušenosti, kdy se do projektu zapojila obec spolu se sociální službou. Naproti tomu sociální služba Romodrom spolu s Novou možností realizovaly projekt pouze vlastními silami.

V Jihlavě se osvědčilo rozdělení agendy v zabydlování mezi obec a sociální službu. Obec pro projekty vyčlenila byty ze svého fondu a sociální služba poskytovala zabydleným domácnostem podporu (v projektu byla zapojena také peer pracovnice). Z hlediska úřadu bylo zmiňováno tohle řešení jako výhodné. Pro obec bylo přínosem, že řešení sousedských sporů měla v první fázi na starosti sociální služba, čímž se tolik nezatěžoval úřad. Pro řešení sousedských sporů se zavedla facilitovaná setkání, která se také osvědčila. V Jihlavě provedli registrační týden, díky kterému byly sečteny osoby bez střechy, v nejistém nebo nevyhovujícím bydlení na území Jihlavy. To nastartovalo sledování bytové nouze v rámci města a také umožnilo transparentní způsob výběru domácností k zabydlení (losování). Důležitým tématem bylo zvolení vhodného bytového fondu pro zabydlení náročnější cílové skupiny. Bytový fond města je limitován počtem a rozmístěním volných bytů (byty v centru města). Realizátorům se neosvědčilo zabydlení domácností do domů, kde mají např. pouze jeden byt a ostatní byty jsou v soukromém vlastnictví.

Projekt, který realizovala organizace Romodrom ve spolupráci s Novou možností, přistupoval k realizaci projektu s jiným nastavením. Projekt organizace realizují vlastními silami a spolupracují se soukromými pronajímateli bytů při zabydlování osob v bytové nouzi. Motivaci soukromých pronajímatelů shledávají realizátoři především v pragmatické stránce, většinou se nejedná o filantropii, ale o výhody, které jim přináší spolupráce s organizací (správa bytu a plateb). Projekt také řešil vhodný typ bytů pro cílovou skupinu. Z praxe se neosvědčilo zabydlovat rodiny s dětmi do bytů, které se nacházejí ve vyšších patrech domu, nebo bytů v domě, kde žije převážná většina osob v důchodovém věku.

Téma sousedství (výše zmiňováno v souvislosti s výběrem vhodného bytu do projektu) se otevřelo i ve fokusní skupině (níže uvedené citace čerpají z dat MPSV z fokusní skupiny, 2023). U některých osob realizátoři shledávali, že je pro ně těžké opustit sousedství, ve kterém před zabydlením v projektu bydleli (které však vykazovalo určité znaky sociálně vyloučené oblasti). Vznikl tak předpoklad, že když

---

¹⁴ Webináře dostupné zde: [Podpora sociálního bydlení - YouTube](#)

¹⁵ Dostupné zde: [Zpravodaj sociálního bydlení \(mpsv.cz\)](#)

¹⁶ Dostupné zde: [Nový magazín Mít domov \(mpsv.cz\)](#)

¹⁷ Fokusní skupina proběhla v květnu 2023 v rámci veřejné zakázky na zpracování fokusních skupin, kterou zadávalo odd. evaluací. Zakázku realizovala výzkumná agentura Median.

jsou lidé nastěhováni do sousedství, kde nechtějí bydlet, jejich motivace pro udržení bydlení je nižší. Roli podle realizátorů hraje to, jak jsou osoby přijaty v novém sousedství. Výběr vhodného bytového fondu pro projekt a integrace zabydlených do nového sousedství jsou velká témata, která není možné v rámci těchto několika stránek dostatečně rozpracovat. Informace uváděné zde mají proto charakter spíše informativní a doplňující k dalším studiím, které se těmito problémy zabývají detailněji.

„Po pár měsících žádali, že se chtějí přestěhovat do sociálně vyloučené lokality. A my jsme najednou byli úplně v šoku, jakože cože, vždyť máte krásný byt a supr lokalitu a můžou tady děcka dokončit školu jo. Tam šlo o to, že vůbec nebyli přijati ze strany ostatních nájemníků. Sousedí tu rodinu ani nechtěli poznat. Přitom ta rodina je zdravila na chodbě a chovali se slušně. Ale prostě oni jim to hrozně dávali ... najevo... a nechovali se k nim hezky, a to byl vlastně ten důvod, proč chtěla jít ta rodina pryč. Protože tam v té sociálně vyloučené lokalitě se s takovým nepřijetím nesetkají. Takže to byl takový paradox.“

„Občas to jde i proti přání toho člověka, protože upřímně ne každá domácnost se přestěhuje do té zdravé části, jak to někteří nazývají, prostě se chtějí vrátit zpátky do té lokality (pozn. kde předtím bydlely). A byt bydlí v obytném bytě, v krásném bytě, třeba u soukromníka nebo ten byt prostě splňuje parametry standardního bydlení. Tak už se na něj dívají jako na sociálně vyloučeného.“

„Zas jakoby princip volby (pozn. možnost volby bytu a sousedství ze strany zabydlených domácností), který tím pozbývá smysl. My máme rodinu, která chtěla výslovně bydlet ve vyloučené lokalitě, protože tam má to své zázemí. A my pak od začátku projektu neřešíme nic jiného nežli, že tam nechtějí bydlet ...“

Realizátoři vnímají rozdílnost přijetí ze strany sousedů podle jednotlivých cílových skupin, např. u osob opouštějících ústavní výchovu (dětský domov) bylo zmiňováno, že jsou lépe přijímané v rámci nového sousedství.

Sousedské problémy (pozn. zřejmě se jednalo o problémy s hlučností): „Jo, mladý člověk, nějaká zábava. Tak se to obrousilo tím, že se řeklo, je to klient, který prostě byl v dětském domově a díky tomu přestanou stížnosti, přestanou s tím ... jo a sousedé mají nějaké pochopení. Jo u jiné cílovky se to nedělá jo, protože by je to stigmatizovalo.“

Trochu se tak otevřelo i téma úvodního představování domácností v sousedství, od kterého se očekávalo, že povede k lepšímu přijetí u sousedů v domě. Odpovědi realizátorů naznačují, že v některých případech úvodní představení může vést k opačné situaci, tedy k většímu zaměření na rodinu a její stigmatizaci, a někteří realizátoři tak od úvodního představování ustupují.

„Taky jsme upustili od představování.“

„My to taky neděláme. Komunikace začíná, až když je nutná, když je nějaká potíž a je potřeba tam intervenovat.“

CO SI REALIZÁTOŘI ODNÁŠEJÍ Z PROJEKTU HOUSING FIRST?

Sociální bydlení v sobě zahrnuje nemálo otázek a témat k řešení – výběr vhodných bytů a lokalit, výše nájemného, začlenění do sousedství, způsob výběru domácností k zabydlení, forma poskytované podpory, řešení sousedských sporů a tak dále. To jsou problémy, které všechny zřejmě nevyřeší pouze přístup Housing First. Housing First by měl spíše představovat způsob, jak poskytovat podporu potřebným domácnostem, čímž trochu mění nastavení sociální práce, tak jak je „tradičně“ vnímána. Jednou z otázek fokusní skupiny s realizátory byla reflexe přístupu Housing First. Z odpovědí vychází, že realizace projektu podle Housing First poskytuje nový rámec sociální práce (dodržování nových principů), což v některých případech při zavádění přístupu může představovat vyšší náročnost pro pracovníky. Sdíleny však byly především pozitivní zkušenosti se zaváděním tohoto přístupu do praxe.

„Já beru Housing jako fantastickou věc. My jako pilotáři musíme rozbít inovativní myšlenkou předsudky lidí. Je to těžké, já myslím, že se nám to daří. A jde to vidět právě na té druhé výzvě. Na začátku ty předsudky byly, ale teď je to snazší – s jednáním s městy i s organizacemi. Protože prostě jsme ukázali, že je to něco, čeho není třeba se bát a odmítat to. Je to něco, co funguje.“

„Já bych chtěla za nás říct, že jsme rádi, že ten Housing u nás je. Protože to sociální bydlení se začalo trochu řešit. Neměli jsme v okrese žádný sociální byt. A teď se to trochu dostává do povědomí a vlastně i v souvislosti s chystaným zákonem, tak se obce trochu neziskovkama o tom bavěj a už chtějí navázat na naše zkušenosti.“

„My jsme zaměřeni k tomu, aby ten přístup byl zaměřen na člověka, a ne jenom formálně a Housing First nám dalo možnost se zaměřit na tu pomoc. Oddělit kontrolu, a v tom to bylo skvělý. Protože to bylo flexibilní, svobodný. Nebylo to tak rigidní jako v azylovém domě, což je instituce, která je potřebná, je tady dlouho. Samozřejmě bylo by ideální, kdyby se mohla zrušit a bylo dostatek bytů, kterých dostatek není.“

„Přemýšlím nad tím, co by mohlo být těžké na Housing First a tom přístupu, a vnímám celkové nastavení sociálních pracovníků obecně. Protože jsme jinak nastaveni, máme vlastní sociální práci, nějaké metodiky, nějaké standardy. A Housing First je trochu něco jiného, a i když si myslím, že ten tým byl dobře vybraný, tak zpočátku jsme se museli hodně bavit, polemizovat a začít přemýšlet jinak. Ne jako sociální pracovníci ale kreativci. U některých věcí jsme se celý život učili u sociální práce udržovat si hranice, pracovat od sedmi do čtyř a pak si klienta nepouštět do svého života, a v tom Housingu je to trochu jinak a někteří pracovníci s tím přístupem měli trochu problém – nastavit to myšlení jinak.“

Zdroj: data MPSV, fokusní skupina, 2023

ZAPOJENÍ DO NAVAZUJÍCÍCH VÝZEV A POSKYTOVANÁ PODPORA REALIZÁTORŮM

POKRAČOVÁNÍ PROJEKTŮ PODLE TYPU ŽADATELE

Ve výzvě č. 108 OPZ byly přibližně v polovině projektů zapojeny obce do realizace projektu.

Obec v roli žadatele

s partnerem (NNO)

bez partnera

5 případů

2 případy

3 případy

NNO v roli žadatele

s partnerem obcí

bez partnera nebo s jiným partnerem

8 případů

2 případy

6 případů

Realizace všech projektů byla ukončena v září 2022 (některé projekty ukončily realizaci i výrazně dříve – záleželo na nastavené délce projektu). Navazující výzva č. 007 OPZ+ byla vyhlášena 30. 6. 2022 a následně byla vyhlášena ještě obdobná výzva č. 101 OPZ+, která však více zaměřuje podporu na zabydlování ukrajinských domácností. Nyní je již možné posoudit, jestli projekty z výzvy č. 108 OPZ budou pokračovat v realizaci dalšího projektu z OPZ+.

- **Projekty, které realizovala obec sama (bez partnera NNO), pokračují v dalším projektu.** Konkrétně se jednalo o Most, Brno, Otrokovice (Brno, Most a Otrokovice realizovaly projekt sociálního bydlení již před výzvou č. 108 OPZ).
- **Projekty, které byly realizovány v partnerství obce a neziskové organizace již v tomto složení nepokračují.** Ve 2 případech navazující projekt realizuje nezisková organizace bez partnerství s obcí a ve 2 případech již nebude další projekt realizován.
- **Ze zbývajících 6 projektů, které realizovaly pouze neziskové organizace, většina (5) pokračuje s navazujícím projektem.**

Partnerství obcí a neziskových organizací se ukázalo v případové studii Jihlavy jako funkční, proto nás zajímalo, co bylo v pozadí toho, že obce spolu s neziskovými organizacemi nevstupují do navazujícího projektu. Za tímto účelem byla položena jedna otázka ve fokusní skupině. V rámci fokusní skupiny se podařilo tyto důvody objasnit pouze částečně. Roli hrálo přijetí projektu Housing First zastupitelstvem a celkové vnímání projektu veřejností, dále byla uváděna náročnost realizace projektu v navazující výzvě pouze ze strany NNO (NNO by do toho sama nešla). Pro hlubší prozkoumání této problematiky by však bylo nutné provést dotazování se všemi hlavními aktéry zastupujícími realizaci projektů.

PODPORA REALIZACE PROJEKTŮ SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ

Nyní je Česká republika ve fázi testování přístupů k sociálnímu bydlení. Roste objem zkušeností s realizací projektů sociálního bydlení a došlo k „prošlápnutí“ prvních cest. Do navazujících výzev č. 007 a 101 OPZ+ se přihlásilo více než 40 realizátorů. Rozsah testování/realizace projektů sociálního bydlení se tedy výrazně rozšiřuje. Do určité míry lze předpokládat, že nějaká praxe sociálního bydlení se vyskytuje i mimo podporu z výzev OPZ/OPZ+. Některé obce mohou mít vyčleněné byty pro sociálně potřebné obyvatele a nemusí je ani nazývat sociálním bydlením. Zároveň nájemníci obecních bytů mohou čerpat poradenství a podporu od sociálních pracovníků na obci nebo ze sociálních služeb.

Diskuze o sociálním bydlení se dlouhodoběji točí kolem neexistence jeho zákonného ukotvení, které je vnímáno jako klíčová bariéra pro poskytování sociálního bydlení. V projektech operačního programu Zaměstnanost se povedlo zabydlet 730 domácností¹⁸ i bez existence zákona (což nemá být argumentace pro to, aby zákon nevznikl, zákonné ukotvení je důležité). Realizace projektů fungovala v současném prostředí díky zapojení obecních bytů, bytů od soukromých pronajímatelů a díky sociální práci, která je již nyní poskytována prostřednictvím sociálních služeb nebo sociální práce na obci. Z toho se jeví, že v praxi lze nalézt zdroje pro sociální bydlení (byty i podporu zabydlených domácností), i když ne vždy musí být jednoduché tyto zdroje získat. Problém neukotvenosti sociálního bydlení v legislativě byl u projektů realizovaných ve výzvách OPZ částečně kompenzován pravidly výzvy. Výzva č. 108 OPZ kladla nároky na poskytování podpory podle principů Housing First. Lze předpokládat, že zákonné ukotvení sociálního bydlení by ze své podstaty nemohlo jít do takového detailu v nárocích na poskytování podpory (zákony mívají obecnější povahu). Konkrétní aplikace programu Housing First je proto spíše otázkou metodickou (metodická doporučení, vzdělávání pracovníků sociálních služeb a úřadů apod.).

V oblasti podpory v realizaci sociálního bydlení nyní figurují tři hlavní aktéři – systémový projekt MPSV Podpora sociálního bydlení, dále Platforma pro sociální bydlení a Agentura pro sociální začleňování (spadající pod Ministerstvo pro místní rozvoj).

Z podstaty mohou vznikat duplicity v poskytované podpoře, proto je důležité rozdělení agendy nebo i podporovaných obcí či NNO. Proto je také důležité provádět vyhodnocování napříč organizacemi/rezorty.

Platforma pro sociální bydlení provedla vyhodnocení své poradenské činnosti v rámci závěrečné evaluační zprávy z projektu Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice. V evaluační zprávě bylo zmapováno, jak často a jakou formu podpory by realizátoři projektů upřednostňovali. Ve vyhodnocení podpory se Platforma zaměřovala také na rozdílnost poskytování své podpory realizátorům vůči podpoře ze strany systémového projektu MPSV. Zkušenosti realizátorů jsou rozdílné – někteří realizátoři si našli mezi poskytovanými podporami nějaký význam, někteří respondenti uvedli, že jim více vyhovuje podpora Platformy a někteří více MPSV (jedná se o otevřeně odpovědi, nelze kvantifikovat, ale umožňuje nám to vzhled do situace).

„Vnímám to tak, že podpora od Platformy by měla být více o práci s klienty a podpora od MPSV více o realizaci projektu a obě podpory dohromady o nastavení systému.“

„Podpora Platformy je více individuální, podpora MPSV spíše metodická.“

„Podpůrný tým (pozn. MPSV) řeší konkrétněji, Platforma poskytuje podporu v obecnější rovině.“

Zdroj citací: Schovánek, 2022: 18-19

---

¹⁸ Informace dostupná zde: [Zpravodaj sociálního bydlení](#)

Systémový projekt MPSV Podpora sociálního bydlení provedl sebeevaluaci u předchozího poskytování podpory realizátorům z výzev OPZ č. 128, 008 a 026 (Glumbíková et al., 2020). Situace po realizaci výzvy č. 108 OPZ však mohla změnit charakter poskytované podpory (např. začali se využívat nové nástroje komunikace s realizátory, mohlo dojít k zintenzivnění podpory aj.).

V oblasti problematiky bydlení poskytuje obcím poradenství také Agentura pro sociální začleňování (ASZ). Vyhodnocení poskytované podpory a její přínosy nebyly zpracovány. V celkové evaluaci aktivit ASZ, které byly financovány z Operačního programu Zaměstnanost, lze najít malou část, která se věnuje tématu bydlení (Rameš et al., 2020, str. 34-35). Tato část upozorňuje na důležitost řešení problematiky bydlení. Zpráva velmi stručně upozorňuje na limity poskytování podpory skrze ASZ (prosazení tématu vedením obce, nedostatečné strategické plánování nebo nedostatek finančních prostředků). Zpráva dále uvádí, že *„lokální konzultanti často nedisponovali dostatečnou odborností nebo aktuálními informacemi v oblasti sociálního nebo dostupného bydlení.“* [Rameš et al. 2022: 34] Pokud by měla být podpora bydlení dále poskytována, jeví se dle uvedeného zjištění jako klíčová spolupráce s MPSV, které disponuje potřebnými znalostmi.

NÁMĚTY K DISKUZI PRO DALŠÍ AKTIVITY

Náměty z této souhrnné zprávy jsou směřovány do tří oblastí – výběru cílových skupin k zabydlení, nastavení podpory podle potřeb cílových skupin a zmapování potřeb realizátorů při zavádění a realizaci sociálního bydlení.

CÍLOVÉ SKUPINY PRO ZABYDLENÍ

V současné situaci jsme v oblasti sociálního bydlení zaměřeni především na oblast financování projektů skrze evropské fondy. Výzvy OPZ/OPZ+ mají omezenou alokaci a z principu nemohou financovat zavádění sociálního bydlení plošně po celém území. Výzvy umožňují odzkoušení/pilotování přístupu v praxi, pomáhají hledat nová řešení přístupu k jednotlivým problémům či cílovým skupinám. Otázkou tedy je, jestli je možné ve výzvách ošetřit, aby se podpora dostávala k nejpotřebnějším obyvatelům, kteří mohou být náročnější skupinou pro zabydlení. Pokud jsou podmínky výzvy široce nastavené, nemusí se dostat podpora k těm nejpotřebnějším/nejzranitelnějším obyvatelům, což lze sledovat např. ve vyhodnocení výzev na podporu sociálního bydlení v PO2 IROP¹⁹, kde byla široce nastavená cílová skupina. Následně bylo v evaluaci zjištěno, že nejčastěji byly sociální byty využívány pro rodiny s dětmi (vč. rodičů samoživitelů). V minimu případů došlo k poskytnutí bytů nejzranitelnějším osobám – např. osobám bez přístřeší, opouštějícím výkon trestu, ústavní výchovu nebo osobám ohroženým domácím násilím (Ernst & Young, 2020, 57).

ZJIŠTĚNÍ: Program Housing First byl ve výzvě aplikován na širší cílovou skupinu, než pro jakou je primárně určen. Více než polovinu zabydlených domácností tvořily rodiny s dětmi. Lidé bez střechy trpící duševním onemocněním nebo závislostí na návykových látkách vč. alkoholu, pro které je nastavení programu určeno, představovali nižší jednotky procent ze všech zabydlených domácností. Nové nastavení výzvy č. 007 OPZ+ na podporu sociálního bydlení cílovou skupinu rozšířilo. Důležité je, aby byla poskytována podpora i nejpotřebnějším či nejzranitelnějším osobám či rodinám.

OTÁZKY K DISKUZI: Jak konkrétně nastavit navazující výzvu OPZ+? Zúžit cílovou skupinu? Nějakým způsobem bonifikovat podporu náročnějších cílových skupin? Jaké jsou možnosti?

NÁMĚTY, které jsou realizovatelné v rámci omezených podmínek:

- hlouběji komunikovat výběr cílové skupiny u projektů před podáním žádosti – ovlivnění nastavení cílové skupiny
- motivovat organizace zaměřující se na specifické cílové skupiny (lidé s duševním onemocněním, lidé bez střechy, lidé trpící závislostí na návykových látkách aj.) k zapojení do realizace projektu
- promyslet nastavení systému poskytování dotace motivačně pro organizace, které by v projektu zabydly nejnáročnější cílové skupiny (lidé bez střechy s duševním onemocněním nebo se závislostí na návykových látkách aj.)

---

¹⁹ Prioritní osa 2, která se zaměřuje na zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů financované skrze Integrovaný regionální operační program, který spadá pod Ministerstvo pro místní rozvoj. Jedná se o investiční aktivity v oblasti sociálních bytů.

NASTAVENÍ PODPORY V SOCIÁLNÍM BYDLENÍ PODLE CÍLOVÉ SKUPINY

ZJIŠTĚNÍ: Ve výzvě byla nastavena podpora zabydleným domácnostem prostřednictvím programu Housing First, který se primárně zaměřuje na specifickou cílovou skupinu lidí žijících bez střechy, s duševním onemocněním nebo trpící závislostí na návykových látkách. Ve výzvě byly s tímto druhem podpory zabydlovány všechny domácnosti (různé cílové skupiny). Z dat sbíraných k vyhodnocení výzvy č. 108 není možné hlouběji analyzovat potřebu podpory ve fázi zabydlení a dále ve fázi udržení bydlení.

OTÁZKA K DISKUZI: Jaká šetření/výzkumy by byly potřebné provést pro vhodné nastavení podpory sociálního bydlení zohledňující různou náročnost jednotlivých cílových skupin?

NÁMĚTY: Doporučujeme provést analýzu potřebnosti podpory v projektech sociálního bydlení podle jednotlivých cílových skupin za účelem lepšího metodického vedení projektů sociálního bydlení, ale i znalosti odhadované potřeby sociální práce. S tím souvisí i vymezení konkrétních cílových skupin, které je potřeba podporovat. Navazující výzvy č. 007 a 101 OPZ+ přinášejí do oblasti sociálního bydlení nové přístupy v podpoře – kromě přístupu Housing First se podporuje přístup Rapid Re-housing, Critical Time Intervention, Floating Support. V případě realizace analýzy potřeb cílových skupin navrhuje zohlednit i tyto přístupy a jejich vhodnost pro konkrétní cílové skupiny.

Lze předpokládat, že potřeby jednotlivých cílových skupin mohou být rozdílné, jak z hlediska oblasti podpory, tak i její intenzity. V některých případech je vhodné přizpůsobovat podporu konkrétní cílové skupině. Např. pokud se jedná o rodiny s dětmi, je klíčové zaměření sociální práce na situaci dětí a rodičů a na zajištění potřebných odborných služeb – dětský psycholog, dětský psychiatr, psycholog pro dospělé, párové terapie apod. Oproti tomu třeba cílová skupina lidí s duševním onemocněním nebo trpící závislostí na návykových látkách, bude zřejmě potřebovat péči psychiatra/psychologa pro dospělé, adiktologické služby aj.

POSKYTOVANÁ PODPORA V ZAVÁDĚNÍ A REALIZACI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ

ZJIŠTĚNÍ: V oblasti sociálního bydlení poskytují podporu realizátorům projektů tři hlavní aktéři – systémový projekt MPSV Podpora sociálního bydlení, dále Platforma pro sociální bydlení a Agentura pro sociální začleňování. Realizátoři projektů Housing First ve výzvě č. 108 OPZ dostávali podporu od jednoho nebo i více aktérů – např. v případové studii v projektu Jihlavy bylo zjištěno, že obec spolupracovala se všemi třemi aktéry (nebylo však zjišťováno hodnocení ani zacílení spolupráce). Činnost všech aktérů poskytujících podporu byla financována z Operačního programu Zaměstnanost.

OTÁZKY K DISKUZI: Jaké role by měli mít jednotliví aktéři poskytující podporu v oblasti rozvoje sociálního bydlení (systémový projekt MPSV, Platforma pro sociální bydlení a Agentura pro sociální začleňování)? Funguje spolupráce, rozdělení kompetencí?

NÁMĚTY: Vzhledem k rozšiřujícímu se zájmu o sociální bydlení je důležité prodiskutovat/provést analýzu o poskytování metodické podpory zájemcům o realizaci sociálního bydlení. Jeví se jako důležité ukotvit činnosti a spolupráci systémového projektu MPSV, Agentury pro sociální začleňování a Platformy pro sociální bydlení tak, aby nedocházelo k duplicitnímu poskytování podpory, a zároveň byly efektivně a hospodárně využity kapacity financované z Operačního programu Zaměstnanost plus.

Diskuze lze vést i s ohledem na to, že všechna podpora nemusí být směřována pouze na obce, které jsou motivované k zavádění sociálního bydlení. Pokud jsou obce, které mají významné problémy s bytovou nouzí svých obyvatel a téma neřeší, bylo by vhodné směřovat i některé druhy podpory do těchto oblastí. Z hlediska zaměření výše uvedených aktérů má blíže k potřebným lokalitám Agentura pro sociální začleňování.

Navrhujeme za účelem podpory při zavádění a realizaci sociálního bydlení provést důkladnější analýzu potřeb začínajících realizátorů.

Náměty/otázky pro mapování potřeb realizace projektů sociálního bydlení:

- Existují dostatečná metodická doporučení – jak postupovat při zahájení realizace sociálního bydlení?
- Jakou formou by měla být poskytována podpora realizátorům projektů sociálního bydlení? (ideální rozsah a délka podpory, minimální podpora, individuální vs. skupinová forma podpory apod.)

Další náměty pro oblast podpory realizátorů sociálního bydlení a prevence ztráty bydlení:

V oblasti problematiky bytové nouze je vhodné i nadále vést obce a sociální služby k zajištění mechanismů prevence ztráty bydlení. Ztráta bydlení je klíčový faktor ve zhoršování sociální situace jednotlivců či rodin. Důležité je „zachycení“ problému v počátcích jeho vzniku, tj. například při delším prodloužení s úhradou nájemného či dluhu na nájemném. Obce jsou v roli nejen pronajímatelů obecních bytů, ale do jejich agendy spadá i poskytování sociální ochrany občanům. Na tento problém reagují i navazující výzvy č. 007 a 101, konkrétně aktivity B5 Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území a B3 Posílení prevence ztráty bydlení.

Náměty ke zvážení:

- Provedení aktualizace dokumentu z roku 2015 Metodika prevence ztráty bydlení²⁰ – aktualizace podle současných podmínek a získaných zkušeností z realizace projektů sociálního bydlení.
- MPSV disponuje dvěma systémovými projekty – projekt Podpora sociálního bydlení a projekt zaměřený na koordinovaný přístup v sociální práci v obcích – Podpora implementace koordinovaného přístupu v systému poskytování sociální ochrany v ČR. Problematika v rámci nastavení preventivních kroků v oblasti bydlení se může v rámci těchto projektů prolínat, proto je důležité vzájemné sdílení informací a zkušeností z praxe.
- Zmapovat, jaká je nyní praxe v nastavení mechanismů prevence ztráty bydlení na obecních úřadech – spolupracují bytové/majetkové odbory se sociálními, aby dokázaly zareagovat včas na riziko ztráty bydlení? Jak bylo uvedeno výše, obecní úřady jsou nejen v roli pronajímatele, ale také v roli poskytovatele sociální ochrany občanům – tudíž se jeví jako podstatné tyto dvě agendy propojovat.

---

²⁰ Metodika dostupná zde: [Metodika prevence ztráty bydlení](#)

ZDROJE

- Ernst & Young, 2020. *Evaluace Integrovaný regionální operační program, PO2: Specifické cíle 2.1, 2.2, 2.4 se zaměřením na sociální inkluzi* [online]. Dostupné z: [webové stránky MMR](#)
- GLUMBÍKOVÁ, Kateřina, Marie ŠPILÁČKOVÁ, Lenka CALETKOVÁ, Ivana KOWALIKOVÁ, Zuzana STANKOVÁ, Kristina WILAMOVÁ a Veronika ZEGZULKOVÁ, 2020. *Výzkumná zpráva b: vyhodnocení podpory systémového projektu MPSV a formulace doporučení pro MPSV, případně jiné státní orgány pro další poskytování podpory prostřednictvím systémových projektů* [online]. B.m.: Ostravská Univerzita. Dostupné z: [webové stránky MPSV](#)
- MINDBRIDGE CONSULTING, 2022. *Ověření přínosů projektů Housing First pro zabydlené osoby - kvalitativní šetření* [online]. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2018a. *Výzva č. 108 OPZ Podpora programu Housing First (Bydlení především)* [online]. 2018. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2018b. *Příloha č. 1 Výzvy č. 108 OPZ - Principy a základní vodítka pro aplikaci přístupu Housing First v České republice* [online]. 2018. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022a. *Housing First: Charakteristika zabydlených domácností* [online]. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022b. *Jihlava: Testování konceptu Housing First* [online]. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022c. *Romodrom: Housing First v Moravskoslezském kraji* [online]. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022d. *Výzva č. 007 OPZ+ Podpora sociálního bydlení (1)* [online]. 2022. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022e. *Příloha č. 1 výzvy č. 077 OPZ+ Popis podporovaných aktivit* [online]. 2022. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2022f. *Výzva č. 101 OPZ+ Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny* [online]. 2022. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- MPSV, 2023. *Housing First Rok po nastěhování (změny u zabydlených domácností)* [online]. Dostupné z: [webové stránky MPSV - esfcr.cz](#)
- PADGETT, Deborah, Benjamin F. HENWOOD a Sam J. TSEMBERIS, 2016. *Housing first: ending homelessness, transforming systems, and changing lives*. Oxford ; New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-998980-5.
- PLEASE, Nicholas, 2017. *Evropská příručka Bydlení především* [online]. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR - Sekce pro lidská práva. ISBN 978-80-7440-159-6. Dostupné z: https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/10/hfguide_cz_171006_orez.pdf
- RAMEŠ, Filip, Ján SEDLIAČIK, Natália KRIŽANOVÁ, Martina HOLÁ a Veronika KLIMKOVÁ, 2022. *Celková evaluace projektu Systémové zajištění sociálního začleňování* [online]. B.m.: Deloitte. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/celkova-evaluace-projektu-systemove-zajisteni-socialniho-zaclenovani-asz-2022/>
- RIPKA, Štěpán, Eliška ČERNÁ a Petr KUBALA, 2018. *Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)* [online]. Ostrava: Ostravská Univerzita. Dostupné z: https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/12/RRH_Zaverecna-evaluacni-zprava_web.pdf
- SCHOVÁNEK, Petr, 2022. *Závěrečná evaluační zpráva z projektu „Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice“* [online]. B.m.: Platforma pro sociální bydlení. Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/dap/LW/Views/Core/Detail?action=get&id=915EF560-0DAB-4009-85F3-779729D0824A&idForm=72365cd6-f664-4c8f-8b75-c637c9bfc32b&idbo=f42266a2-71fa-4be1-8242-eda4dd92cb4c>

SNOPEK, Jan, 2022. *Závěrečná zpráva o hodnocení věrnosti původnímu modelu HF* [online]. B.m.: Platforma pro sociální bydlení. Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/dap/LW/Views/Core/Detail?action=get&id=1470AFF6-0A6D-4B3C-9015-10068AC33A45&idForm=72365cd6-f664-4c8f-8b75-c637c9bfc32b&idbo=f42266a2-71fa-4be1-8242-eda4dd92cb4c>

TSEMBERIS, Sam, 2020. *Housing First: Model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek*. 1. České Budějovice: Platforma pro sociální bydlení.